

AZ ARANY JÁNOS PROGRAM HATÁSVIZSGÁLATA

Az Arany János Tehetséggondozó Programról (AJP) hatásvizsgálatát 2005-ben végeztük el az Oktatási Minisztérium megbízásából a Felsőoktatási Kutatóintézetben.

Az AJP-t az Oktatási Minisztérium 2000-ben indította el azzal a céllal, hogy iskoláztatási támogatást nyújtson a kistelepüléseken élő, hátrányos helyzetű, tehetséges tanulóknak annak érdekében, hogy nagyobb arányban tanuljanak tovább a felsőoktatásban. A kutatás aktualitását többek között az indokolta, hogy 2005 tavaszán végezte el a középiskolát a programban résztvevő tanulók első évfolyama, tehát lehetőség nyílt annak vizsgálatára, hogy milyen eredményeket értek el a programban résztvevő iskolák a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatásában.

A kutatás tapasztalatai bepillantást engednek a program megvalósításának folyamatába, és tapasztalatokat nyújthatnak minden olyan pedagógusnak, akit foglalkoztat a hátrányos helyzetű tanulók iskolai felzárkóztatásának problémája. Az AJP ugyanis sajátos kísérleti műhelynek tekinthető, amelynek során kiderülhet, hogy mire képesek az iskolák és a pedagógusok a családból hozott hátrányok kamaszkorban történő kompenzálása terén. A „kísérlet” ezúttal ideális feltételek mellett folyt, ugyanis az oktatási rendszer legjobb középiskolaiban, az átlagosnál sokkal jobb anyagi feltételek mellett, a legjobb szakemberek vállalkoztak erre a feladatra.

Különös értéknek tekinthető ez a program olyan tekintetben is, hogy kísérletet tett arra, hogy a közös érdekek mentén összebékítse, és együttműködésre készítse az intézmények között és az intézményeken belül annak a két eltérő pedagógiai álláspontnak a képviselőit, amelyek közül az egyik szigorúan teljesítményelvű, és ún. „elitista” szemléletet képvisel, a másik pedig inkább az iskola szociális funkcióját hangsúlyozza, és a hátránykompenzálást tekinti legfontosabb feladatának.

A kutatást empirikus szociológiai módszerekkel végeztük. A mintát azok a középiskolák és kollégiumok jelentették, amelyek részt vesznek az Arany János Programban. A kutatás során kérdőíves adatfelvétel történt a programban közreműködő iskolák és kollégiumok igazgatóinak körében, interjút készítettünk valamennyi programfelelőssel, valamint a Programiroda országos irányítójával és a program szakmai irányítását ellátó szakértővel. Ezen kívül kérdőíves adatfelvételt folytattunk valamennyi olyan tanulónak a megkérdezésével, aki 2005-ben részt vett a programban.